

מחשבות על מהירות

והמהירות לא עמדו בסתירה זו לזו — ומדוע זה תיוצר סתירה כזו בשעת מלחמה?

אולם התביעה למהירות אינה באה על סיפוקה עם התקדמות המחוג במד-המהירות. המהירות, כפי שהיא מופיעה במשפט שבראש הרשימה, משמעותה רחבה הרבה יותר. פירושה: יכולת כוחות השדה להתקיים, להחזיק מעמד ולנוע במקום שהאויב חושב שלא יתכן הדבר; לפרוץ מגננים באבידות וזמן מינימליים, וכיו"ב. הגורם ה"מכשיר מהירות" לעור צבות בשדה, גדולות כקטנות, הן יחידות ההנדסה למיניהן. יחידות ההנדסה הן גורם ממדרגה ראשונה אף במהירות דילוג מטוסים ומעגני חיל-הים. כיוון הפיתוח של יחידות אלו — תרגולת, ציוד, ארגון וציוד-הנדסי — הוא אחד מנקודות המפתח להשגת מהירות העולה על זו של האויב: בעוד שהשעון ומד המהירות הם נתונים ניטרליים, יחידות ההנדסה הן בבחינת נתון "מצב", נתון אשר כולו בידנו להכשל או להצליח.

הרצון להשתמש בזמן כדי לפתח את התוכנית ולתרגל את הטקטיקה וההכנות, הוא דבר טבעי ונכון כל עוד אין הזמן משמש גורם שיש להתחשב בו. עם זאת אין להתעלם מכך שהשגרה, הרצון לשלמות ויסודיות, יוצרים תמונה מסולפת של תהליך ההתמודדות — כאילו היה זה מעין מעבר (בדומה למעבר בין הגיאות לשפל, או מן היום ללילה), או התפתחות; כאילו ההתמודדות תבוא בסופו של שלב ההכנות. ראית דברים כזו הריהי

בהתמודדות בין שני יריבים יזכה זה, אשר יפתח התקפיות בקביעות, ובמהירות העולה על זאת של האויב; כלומר, כל אחד מן הצדדים המתמודדים שואף להביא את הצד השני לידי פסיביות, וכל הנוקט הגנה פסיבית כקו המנחה אותו בהתמודדות, רק עוזר לאויב לזכות בה. הנהגת צד לוחם, בהתמודדות שבין שני יריבים, הרי זו אמנות שיש ללמוד אותה ולהתרגל אליה.

מעל דפי "מערכות" חוזרת מדי פעם הדעה, שנשיג יתרון מכריע על האויב אם נדע להפעיל את הכוח במהירות — הוה אומר, שהגיוס, התנועה והלחימה שלנו יהיו מהירים מאלה של האויב בכל מקום ובכל זמן. ברור שבהזדמנות זאת, מתחת לסף ההכרה, בודק כל אחד את מד-המהירות של כלי-רכבו, ואולי אף שואל את עצמו: "האם זהו שיא המהירות שאליו יכול אני להגיע?". מעטים מבין אלה מוסיפים ושואלים: "האם זוהי הדרך הקצרה ביותר והפשטה ביותר?". אך בודדים בלבד מסיקים את המסקנות ונוקטים בצעדים.

רבים אינם מבחינים בין מהירות לפזיזות; הללו רואים את התביעה למהירות כנוגדת את התביעה לשלמות. לאמיתו של דבר, ניגודה של המהירות היא האיטיות, ולא השלמות. אלה אשר עסקו פעם בהדרכה, נוכחו בודאי כי כאשר השעור או התרגיל הוכן באופן יסודי, השתכלל הביצוע וגברה המהירות עם כל תרגיל נוסף; בתקופת האימון, השלמות

מסוכנת ביותר; ההתמודדות תבוא פתע-פתאום, ועלינו להיות מוכנים לפעול בכל מצב בו "התפוש" אותנו, גם אם ביחס לתוכנית שהתוינו לעצמנו אין אנו, כביכול, מוכנים. המטה חייב לדעת לתרגם את החלטות המפקד בעזרת האמצעים הקיימים כדי לנצל כל רגע חולף לטובת גייסותיו, כי אחרת הריהו מכשיל את מפקדיו. ההתמודדות הריהי מאמץ עקשני ומרוכז להגיע במהירות האפשרית לשיא; הופעתה היא פתאומית, ולקראתה צריך כל אשר נמצא תחת היד להיות מוכן ודרוך לזנוק כאותו עוף טורף על קרבנו. שומה עלינו לעמוד על המשמר כדי להבחין באותו רגע שיתגלה לנו בפתאומיות, ולתת את האות לפעולת הגייסות. הפעלה כזו של הגייסות תובעת בראש ובראשונה יוזמה הבנויה על

ידיעה, ראיית הנולד ואחריות, ולא על בורות ו"חבר-רמניות". על-כן שומה עלינו לנצל את הרגע החולף; להשתמש בזמן כדי להיות מוכנים. במקום השני עומדת המהירות. אולם מהי השיטה לפתח מהירות זאת? בהתחרות חימוש והזדונו יצליח אותו יריב אשר לרשותו כספים בלתי מוגבלים להרבות בקניות. בשטח זה לא נוכל לעמוד בתחרות; אולם בשטח אחר, בשטח הארגון והאימון,

בודאי שנוכל. אם כתוצאה ממאמצינו בשטח זה נשיג עליונות במהירות — אותם האמצעים שבידינו, האפקט שלהם על האויב יעלה לא רק ביחס ישר, אלא בטור הנדסי.

הפתרון נעוץ ביכולתנו לאמן את גייסותינו בתנועות היסוד של ההכנות לקרב והטקטיקה הזעירה, כך שאפשר יהיה להפעילם כמו שמפעילים תרגול סדר צרמוניאלי. אם נקרא לזה תרגול קרב או טכניקה קרבית או תרגול סדר מבצעי — אין הדבר משתנה. עלינו להכין את הפעולות כמו "הכון לקרב", "תנועה לשטח כינוס", "תנועה לשטח הערכות" (להתקפה או לתפיסת מערך מוגן), "קרבות התקלות" (אם יזם האויב או יזמנו אנחנו) כבסיס של תרגול סדר, שיבוצע לפי פקודה קצרה ביותר ורק על-פי פקודה זאת. תרגול סדר זה צריך להיות משהו בנוסח

תרגול סדר צרמוניאלי (שהיה לפני כמה עשרות שנים תרגול סדר מבצעי), ואותו צריך יהיה ליישם בהתאם למצב, ע"י תוספת קצרה לפקודה. החשש שתרגול סדר זה יפגע ביוזמה נובע מחוסר יוזמה, כי חוסר יוזמה נובע מאי ידיעה. תרגול זה יהיה חלק מהידיעות היסודיות של כל בעל-דרגה.

עם כל הקשיים, שבדבר, הרי לא נראית דרך אחרת להשיג מהירות, וכאשר כל כך הרבה תלוי במהירות ריאלית בשדה הקרב, כדאי להשקיע כל מחשבה ומאמץ בהשגתה. ומכיון שלמהירות אין גבול — אסור שיהיה הישג-מהירות שנהיה שבעי-רצון ממנו. המהירות צריכה להתבטא קודם כל במהירות-מחשבה, בפקודות-קצרות ובמהירות-תנועה. ככל שתגדל מהירות המחשבה והפעולה באימונים, כן תגדל מהירות הלחימה. אסור ששום דבר אחר יאט את מהירות הפעולה; מילה מיותרת אסורה באימון. אסור שמפקדי משנה ימצאו במצב שהם מחכים לפקודות. מחשבה שטחית, אקרובטיקה של מילים — כל אלה בביחנת איסור. אורך פקודה תלוי ברמת תרגול, בסדר ובאימון. אף הערכת המצב צריכה להיות קצרה, והפקודה — קצרה שבקצרות, ובע"פ; וכי למה יהיה

מוכן ודרוך לזנוק

לפקודה כתובה יותר תוקף מלפקודה בעל-פה?

נוסף למהירות נותן תרגול הסדר המבצעי מספר הישגים מסייעים. הוא מאפשר לקצינים ולסמלים לאמן ולתרגל את יחידת המשנה שלהם בנפרד לקראת הפעלתה במסגרת התרגול הקרבי של יחידות גבוהות יותר; הוא מפתח רוח צות בתוך יחידות חיליות ובין יחידות חיליות; הוא מעודד אמון הדדי בדרגים נמוכים, והבנה הדדית לכושר ליתרונות ולמגבלות של הזולת; הוא מבסס תורה אחידה — מתרגל את כל הדרגים בתורה טקטית אחת ואחידה, כך שכל קצין וסמל יוכל למלא תפקידו בכל יחידה שאליה יוצב. התרגולת מבוססת על המשטר המבצעי הדרוש לקרב, על משמעת קרב — ובדרך זאת היא מחדירה את חיוניות המשמעת בשעת הקרב, ומייצגת אותה בשעת האימונים על-ידי תשומת לב לפרטים,

הסתפקות במועט, חיי שדה וכו'. כמו כל תרגול כן תרגול קרב מביא לדקדוק בפרטים — לעידוד יסודיות. כי טקטיקה זעירה היא אמנות, ואין פרט ולו קטן, שאינו חשוב. כל פרט דורש תשומת-לב יסודית. עם כל אלה נפתח התלהבות, ענין ועירנות; וב-סופו של דבר, תרגולת מחד-גיסא, והישגי יחידות הנדסה מאידך גיסא, יביאו למהירות עדיפה. „לוחב“

בעית המודיעין

כשמדובר באותו גורם ב"מצב" הנקרא "יחסי כוחות" — הכונה למעשה היא לעצמה-האפשרית לפני מגע, לעצמה זו בשעת מגע (כולל עתודה), ולעצמה שלאחר מגע. אולם אף תשובה זו — „בעית-המודיעין“ היא „בעית יחסי-הכוחות העלולים להיוצר עם המגע“ — אף היא אינה תשובה מלאה לשאלה „בעית-המודיעין מה היא?“ נראה כי בכ"ז חסר בה משהו. אמנם, ידיעת גורם יחסי-הכוחות — וביחוד אותו חלק במודיעין על גורם זה המספר על האויב — עוזרת לנו להגיע לתשובה. אך התשובה לה זקוק המפקד מקצין-המודיעין שלו, אמנם תהיה באמת קשורה למשימה הכללית (או המיוחדת) שניתנה לו (ובמובן זה — תהיה „נובעת“ מהמשימה), אבל יהיה עליה גם לאפשר לו לתכנן לביצוע המשימה, ועל-כן צריך כי תשובה זו היא שתשמש המניע המתמיד למחשבת-המודיעין המשמשת את המפקד. בעית המודיעין היא, איפוא, מה האיום הצפוי מצד האויב — אל מה יכוון ולפי אילו שיקולי זמן ומרחב? איום זה — ניתן להגדירו כעצמה המאורגנת-לפעולה, אשר — האויב יוכל להפעילה — וכלפי מה — ובאיזה זמן ומרחב — וכיצד עצמה-מאורגנת זו תוכל לפעול באותו מצב-נתון. זוהי התשובה הנדרשת כדי שיהיה ברור לו למפקד מה תהיה השפעת-התשובה לבעיה-האמורה, על ביצוע משימתו.

על-כן, התשובה לבעית-המודיעין של המפקד תציג בצורה ברורה ואחראית אותם הידיעות וה-פרטים על האויב, אשר בהם מותנים אפשרויותיו של הלז להפריע לו, ומאילה בחינות משתנים נתונים אלה; שכן הגורמים של-האויב המשפיעים על תכ-נונו של המפקד לפני הפעולה, שונים הנם מגורמי-האויב העלולים להפריע בשעת הפעולה, ולאחריה.

(109 בעמ' 62)

למשמעת מסדרים והופעות, המתבצעת בשדה. שזי-רת התרגולת בחיסון קרבי, עושה את האימון מצי-אותי ומרגילה את כל הדרגות לחשוב ולפעול נכונה כאשר הם עייפים, רטובים מלוכלכים, כמו בתוך המולת שדה הקרב; תוצאת לואי נוספת היא: פיתוח הכושר הפיזי הדרוש ללהימה. פיתוח זה יכול להעשות ע"י תרגול מתמיד בתנאי מלחמה עד כמה שאפשר. אימון גופני הוא רק אימון גופני; אימון גופני לקראת קרב הכרח שיהיה בתנאי קרב:

השאלה „מה היא בעית המודיעין?“ חוזרת ונש-נית, אך התשובה הניתנת — אף פעם איננה ישירה. המומחים עונים שטיב הבעיה „משתמע מאופיה של המשימה“ שהוטלה על המפקד. תשובה זאת אינה מספקת; והיא אף לא לגמרי נכונה, שכן משימתו של המפקד היא רק גורם אחד בתוך אותו אינ-ספור של גורמים המהווה את מה שמכונה „המצב“. כדי להדגיש זאת, הרי די שנוכיר לעצמנו את העובדה כי משקל-היחסי של אותו גורם הנקרא „משימת המפקד“ משתנה כבר לפי זה: האם היזמה בידיו — ואם לאו. מכאן, שאין לענות על השאלה בנוסח שצוין לעיל, ומה גם שעצם השאלה שנשאלה לא היתה על כך ממה נובעת „בעית המודיעין“, אלא על כך מה הנה, וישנה חשיבות לכך כי ננסה להבהיר שאלה זו גופה, שכן היא-היא הקובעת כיצד יש להפעיל — הן לצורך ה„שוטף“, והן לצרכי-טוח-ארוך — את תהליך המודיעין.

אם ננסה לצאת מנקודת-הראות של „יחסי כוחות“, יתכן ויקל עלינו לראות מה לאמתו-של-דבר מהוה „בעית המודיעין“. הגישה ה„פשוטה“ — דהיינו, לנסות להציג יחסי-כוחות בצורת השואה, „במס-פרים מוחלטים“, של כל הכוחות אשר לשני הצדדים, כמות-שהם — מחטיאה. מה שמענין לאמתו-של-דבר את המפקד הרי הוא: „מה יהיו יחסי-הכוחות לקראת מגע ביריב — בשעת מגע — ולאחר מגע?“ לפי אותו מצב שבו הוא נמצא. עובדה היא, שלא כל הכוחות מגיעים לידי מגע ביריב. סיבות שונות גורמות לזה. למשל, סדר-הכוחות ותכנית המפקד-העליון, הצורך בהפרשת גייסות לאבטחת קוי-האספקה וגייסות לאבטחת פנים-הארץ (לצרכי משמר, לכו-ננות נגד צנחנים, נגד נחיתת אויב בחופים וכיו"ב), רמת אימונם של הגייסות, ועוד ועוד. כלומר,

אין זה מענייננו כרגע כיצד ביצע דני את משימתו... אם הצליח לרכו לעצמו עד שעת "ש" את הידיעות הדרושות לו, ואם תוכנית ההתקפה שלו היתה גמישה די הצורך לסגלה למקרים שהידיעות לא היו מדויקות.

לחקור סיירים, לפענח תצלומי-אוויר

שות המפקד המבצע, עלינו להרגיל את המפקדים בכל תרגול ותמרון לעשות כל מאמץ לאיסוף הידיעות ולגיבושן. על המפקד לדעת איזה סיורים ותצפיות עליו לארגן; עליו לדעת כיצד להשתמש בתצלומי אוויר, וכיצד לנצל את שאר סוכנויות האיסוף העומדות לרשותו ולרשות המפקדות הממונות.

בשעת מתן הנתונים לתרגיל, אין למסור למפקד המתורגל את המודיעין על היעד כשהוא מושלם, אלא לתבוע ממנו שיתכנן את איסוף הידיעות, ואח"כ למסור קטעי דוחות-סיור, דוחות תצפית, תצלומי-אוויר וכו', אשר לפיהם יהיה עליו להכין את תוכנית ההתקפה שלו, ממש כפי שהדבר יקרה בעת ההכנות לקרב.

דברים אלה נכונים לגבי כל פעולת התקפה, אך השיבותם גדלה שבעתיים כשהדברים אמורים בקרב היתקלות.

במקרה כזה יש צורך בפעולה יזומה ומהירה של דרגים נמוכים יחסית; בדרגים אלה עומדת לרשות המפקד כמות ידיעות קטנה ביותר, ומידת דיוקן מועטת אף היא. במקרה כזה, הרגלי עבודת המודיעין של המפקד עשויים להכריע במהלך הקרב.

מבחינה מעשית אין כל קשיים בהכנסת נושא זה לתרגילי המפקדים בקורסים השונים ובאימוני עוצבות. מובן שבתרגילים הטקטיים הראשונים, כאשר המטרה העיקרית היא ללמד את המפקד-החניך את הטכניקה של ההתקפה, יש לתת לו מודיעין מלא, למען יוכל להתרכז בפתרון הטקטי. אך יש להפחית בהדרגה את כמות הידיעות הניתנות לו ולהגיע לתרגילים בהם הידיעות הניתנות בשלב הראשון הן מעטות ביותר ו"מציאותיות" — כלומר, כפי שהיה מקבילן בשלב זה בתנאי קרב; ורק בהמשך התרגיל וכ"תוצאה מפעילותו של המפקד, יגיעו מצב ידיעותיו על האויב והערכותו למשהו המתקרב לשלמות.

אותנו מעניין לבדוק ולדעת מה הביא את דני למצב קשה זה, בו הועמד זו הפעם הראשונה, למרות עברו העשיר בתרגולים ותמרונים למיניהם.

נכון הוא, שבכל מבצע או קרב מחובתם של המפקד או המפקדה הממונים, לספק את מירב פרטי המודיעין לדרג המבצע. כאן המקום להדגיש, כי עד כמה שאפשר, יש להשתדל לספק חומר המעובד כמודיעין, ולא אוסף ידיעות בלבד.

אך במקרים רבים, בעת מלחמה, יחסרו נתוני מודיעין מספיקים; וכדי שמקרים אלה לא יהיה בהם משום הפרעה וכשלון מראש, עלינו לחנך את המפקדים לקראתם.

יחד עם השאיפה להעמיד את מירב הידיעות לר-

בעית המודיעין / 10 חמ" 60

חיפוש אחרי תשובה לבעיה זו — הוא המפעיל את תהליך-המודיעין, והוא הנותן את המשמעות המלאה לציווי, האומר מה חשובה הנה אחריות המודיעין למתן אתראה בעתה; שהרי עצם האתראה הלא נובעת מהניסוח הניתן לתשובה — "בעית-המודיעין — מהי?". וכל היתר שבעבודת-המודיעין אינו בא אלא לסייע לענות על שאלת-יסוד זו, "לוחם"

ולא רק אופים של גורמים אלה משתנה משלב-לשלב, אלא שאף עצם מידת-מציאותן של ידיעות על כך שונה הנה בכל שלב ושלב.

רק על דרך תשובה זאת ברור יהיה לנו מדוע נכון הוא לומר שאין כל סתירה בין נאמנות הקמ"ן לידיעות שבידיו, לבין נאמנותו למפקדיו; ועל-שום-מה מחובתו היא לשנות דעתו כאשר עצם התשובה לבעיה משתנית.